

Enheten för miljöskydd
Izabela Tyrka

Nacka kommun
info@nacka.se

Elektronisk delgivning

Beslut gällande verksamhetsområde för vattentjänsten för avledande av dag- och dräneringsvatten vid Hästhagen, Nacka kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 6 och 51 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), LAV, att förelägga Nacka kommun att bestämma verksamhetsområde för bostadsområdet Hästhagen samt tillgodose behovet av vattentjänster gällande dag- och dräneringsvatten genom en allmän anläggning. Den allmänna anläggningen ska vara utförd senast 3 år efter att beslutet vunnit laga kraft.

Motivering till beslutet

Det finns ca 130 fastigheter inom Hästhagen. Området är kuperat med inslag av berg med ett tunt jordtäckte och lera vilket försämrar infiltrationsmöjligheterna i området. Detta innebär att möjligheterna att lösa hanteringen av dag- och dräneringsvatten på respektive fastighet är begränsade.

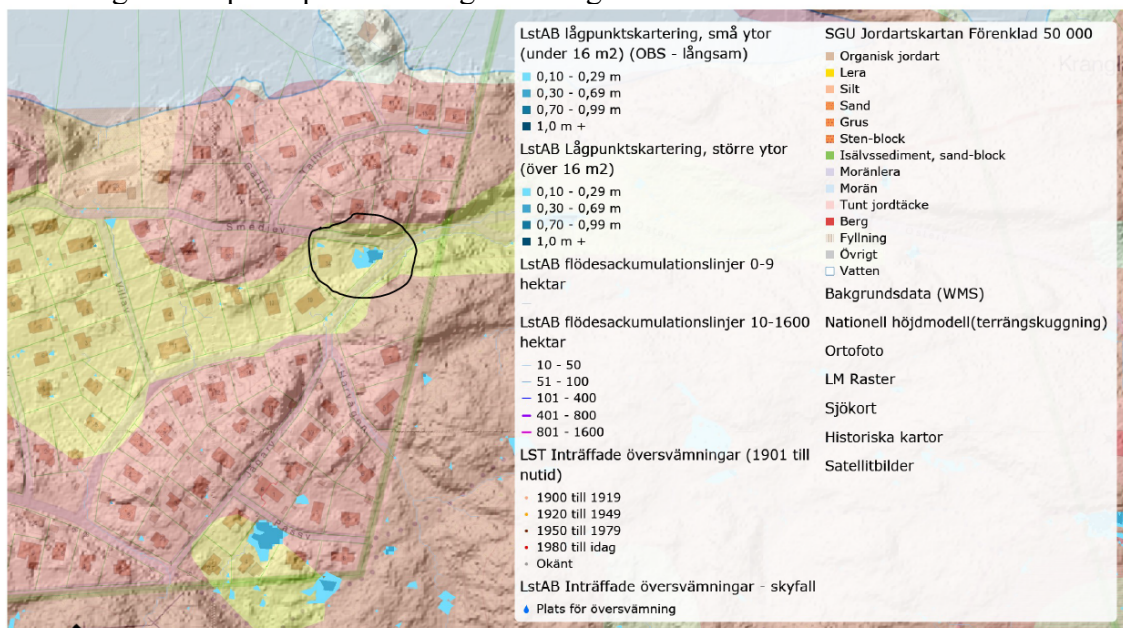

Bild A. Länsstyrelsens webbaserade planeringsunderlag

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

Fastigheten Erstavik 19:14 ligger i en av områdets lågpunkter. Detta innebär att dag-, och framför allt, dräneringsvatten från kringliggande fastigheter avrinner naturligt mot fastigheten och innebär att fastighetsägaren behöver hantera stora mängder vatten i sin anläggning som inte härrör från hennes fastighet. Eftersom de ansamlade mängderna dräneringsvatten inte kan rinna med självfall till kommunens brunn måste vattnet pumpas upp. Vid kraftigare nederbörd räcker kapaciteten i kommunens brunn inte till och fastighetsägaren är tvungen att hantera de vattenmängder som kommunens befintliga anläggningar inte kan ta emot.

Av vad fastighetsägaren redovisat samt av vad Länsstyrelsen kunde konstatera vid sitt tillsynsbesök framgår bl.a. följande. Det finns dubbla, täta dräneringsrör runt huset. Dräneringsvatten leds via separata ledningar till fastighetens dräneringsbrunn. Vatten från stuprör och spygattbrunn leds via egna ledningar till en kassett i gräsmattan. Backventil finns installerad innan dräneringsbrunnen för att förhindra vatten att backa tillbaka upp mot huset. För att hantera de vattenmängder som kommunens dagvattenledning inte kan ta emot använder fastighetsägaren en reservpump för att pumpa vattnet ut på gräsmattan.

Länsstyrelsen bedömer att fastighetsägaren har vidtagit alla rimliga åtgärder för att anpassa sin dag- och dränvattenanläggning till de förhållanden som finns i området. Trots hennes åtgärder kvarstår problemet med översvämningar vid kraftig nederbörd vilket gör hennes situation ohållbar.

Länsstyrelsen bedömer att det krävs en orimligt stor tillsyn av anläggningens funktion. Vid utebliven avledning av överskottsvatten finns risk att vatten tränger in i källaren och orsakar hälsoskadlig mögelbildning.

Kommunen har ett ansvar att, när så är påkallat, se till att behovet av vattentjänster, bland dem dagvatten, får en varaktig och tillfredsställande lösning. Länsstyrelsen bedömer, mot bakgrund av vad som anförts ovan, att det finns skäl att förelägga Nacka kommun att ordna avledning av dag- och dräneringsvatten i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa. Det ankommer därför på Nacka kommun att bestämma verksamhetsområdet för den allmänna dagvattenanläggningen i området Hästhagen.

Länsstyrelsen vill klargöra att Länsstyrelsens föreläggande om verksamhetsområde inte anger vilken teknisk lösning som är lämplig för området. Länsstyrelsen vill dock påpeka att huvudmannen enligt vattentjänstlagen ska samråda med fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge samt att det även kan ligga inom huvudmannens ansvar att svara för de särskilda anordningarna som behövs pga. den valda lösningen.

Beskrivning av ärendet

Den 8 april 2015 har Åsa Ekberg ägare till fastigheten Erstavik 19:14 i Nacka kommun begärt att Länsstyrelsen ska utöva tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster att lösa frågan om dagvattenhanteringen i ett större sammanhang. Skälet till begäran är enligt ansökan problem med att dagvattenavrinningen från hennes fastighet, inte går att lösa med egna åtgärder.

Åsa Ekberg uppger att hennes fastighet är dränerad. Dräneringsvattnet leds till en brunn i den lägst belägna delen av tomten och pumpas sedan upp i kommunens vägbrunnsledning eftersom den ligger på en högre nivå. Större delen av hela Hästhagens markvatten passerar hennes fastighet och dräneringen, eftersom fastigheten ligger lägst i området och det inte finns någon kommunal dagvattenhantering. Hon uppger att det är mycket problematiskt att hantera dessa vattenmängder. Om pumpen inte fungerar som den ska backar vattnet tillbaka i dräneringsrören och upp mot fastigheten och tränger in i källaren, vilket sker på någon timme. Det finns en nivåvakt installerad i brunnen och tack vare dess larm kan man göra akuttryckningar när något inte fungerar som det ska, förutsatt att man är hemma och hör larmet. För att skydda sig mot elavbrott har en s.k. UPS, en batteribackup installerats. Åsa Ekberg påpekar även att kommunens vägbrunnsledning är underdimensionerad. Vid kraftigt regn blir ledningarna fulla och vattnet från hennes fastighet kommer inte vidare, även om pumpen fungerar som den ska. I dessa lägen måste hon snabbt sätta dit en reservpump och leda vattnet ut på gräsmattan. Åsa Ekberg anser att hon gjort allt som står i hennes makt för att skydda sig mot att vattnet inte kommer in i källaren och konstaterar att situationen är mycket sårbar eftersom pumpen och konstruktionen kräver ständig tillsyn.

Åsa Ekberg har begärt av kommunen att de ska sänka ledningarna i vägen så att vattnet av egen kraft kan rinna undan från hennes fastighet samt att Hästhagen görs till verksamhetsområde för att få en genomgripande lösning på dagvattenhanteringen. Hennes begäran avslogs.

Åsa Ekberg påpekar också att i mitten av 40-talet höjdes vägen avsevärt i samband med att bussen började trafikera området och fastigheten ligger nu någon meter under vägnivån, som i en bassäng.

Ärendets handläggning

Begäran har skickats på remiss till Nacka kommun. En särskild remiss har skickats till Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun.

Miljöenheten inom Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har anfört bl.a. följande.

Nämnden konstaterar att fastigheten ligger i området Hästhagen i Nacka kommun. I området finns bebyggelse som härrör från tidigt 1900-tal och framåt. Nämnden bedömer att marken består av en hel del berg i dagen och jordlagren verkar relativt grunda. Området är inte detaljplanerat, men är att betrakta som samlad bebyggelse. Den aktuella fastigheten är en lågpunkt i området. Fastigheten får ta

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

emot dag- och dräneringsvatten från omgivande fastigheter, då det inte är möjligt att lösa dag- dräneringsvatten lokalt på samtliga fastigheter i området. Nämnden anser att kommun är skyldig att ordna bortledande av dagvatten och dräneringsvatten i ett större sammanhang för området Hästhagen.

Nacka kommun genom VA- och avfallsenheten under Natur och trafiknämnden har anfört bl.a. följande.

Fastigheten ligger inom verksamhetsområde för vatten och spillvatten. Kommunen har inte ansett att behovet av att ordna vattentjänsten för avledande av dagvatten i ett större sammanhang funnits för området. Kommunen bedömer att det inte föreligger hälso- eller miljömässiga olägenheter eller behov i större sammanhang som motiverar ett ordnande av verksamhetsområde. Kommunen anser att framdraging av allmänna dagvattenledningar ur ett miljöperspektiv kan utgöra en större olägenhet då större mängder förorenat dagvatten kommer att ledas direkt till recipienten. Befintliga öppna dagvattenlösningar gör att vattnet genomgår en naturlig rening i vägdike på väg mot recipienten. Det råder i stort sett lokalt omhändertagande av dagvatten inom området. Områdets gator och vägar avvattnas idag genom en av kommunens, som allmänplatshållare, iordningställda diken, anlagda trummor och kortare ledningar.

Den aktuella fastigheten ligger ca 2 meter lägre än grannfastigheterna vilket kan medföra att dagvatten från höjderna avrinner motfastigheten.

Dräneringsvatten från fastigheten pumpas mot kommunens dagvattenbrunn DKS 269. Kommunen misstänker att fastighetens stuprör går ner i marken och är kopplade till pumpbrunn inom fastigheten. Även spygattbrunn belägen på utvändig källartrappa är förmodligen kopplad till samma brunn. Vidare anger kommunen att ledningar från pumpbrunn mot DKS269 inte är tätade för att förhindra bakströmning när väghållarens dagvattenledningar är överbelastade. Kommunen konstaterar att en sammankoppling av dränerings- och stuprörsledningar samt spygatt utgör en risk för översvämningar inom fastigheten.

Kommunen anger att vid ett eventuellt införande av verksamhetsområde för dagvatten skulle de nya allmänna dagvattenledningarna ligga i samma nivå som de befintliga ledningarna i området i övrigt. Att anlägga allmänna dagvattenledningar på överdjup i det här området framstår som omotiverat. För att kunna anlägga de allmänna ledningarna på lägre nivå än dagens måste man spränga alternativt borra i berget på flera ställen i området. Ledningar på lägre nivå kan även innebära att man kommer ned på grundvattennivå vilket leder till att markens naturliga grundvattennivå rubbas i området med bl.a. risk för hussättningar som konsekvens. Preliminär bedömning är att även om kommunen anlägger ett dagvattenledningssystem torde inte fastigheten bli hjälpt i sitt aktuella problem. Fastighetsägaren kommer ändå att behöva pumpa dräneringsvatten från fastigheten med tanke på områdets topografi och fastighetens läge i området.

Sammanfattningsvis konstaterar kommunen att fastighetsägaren bör se över sin privata va-anläggning. Om dräneringsvatten är ihopkopplat med stuprörsavledningar samt utvändig spygattbrunn bör det åtgärdas. Sker avledande

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

av dränvatten via pump ska detta ske via täta ledningar utan risk för bakåtströmning. Kommunen påpekar att det är ett känt faktum att dränvatten i många fall inte kan avledas med självfall till allmänna dagvattenledningar. Den praktiska konsekvensen blir därför att vissa byggnader inte kan förses med källare eller att dränvatten måste pumpas eller avledas till egen anläggning för lokalt omhändertagande av dagvatten.

Åsa Ekberg har bemött kommunens yttrande och anfört bl.a. följande.

Varken vatten från stuprör eller spygattbrunn går till pumpbrunnen utan via egna ledningar till en kasset i gräsmattan. Detta konstaterades även av Nacka kommuns va-ingenjör Svetlana Jouravlova år 2014.

Hon gjorde år 2013 en helt ny dränering med dubbla dräneringsrör runt hela fastigheten samt täta ledningar. Det finns en backventil installerad innan pumpbrunnen för att förhindra vatten från att backa tillbaka upp mot huset när kommunens dagvattenledningar är överbelastade. Konsekvensen av överbelastningen blir att vatten som ska ledas bort från hennes fastighet inte har någonstans att ta vägen utan stannar i ledningarna runt huset, vilka snabbt fylls, och efter endast någon timme tränger vatten in i källaren. Det är stora mängder vatten, enligt hennes uppskattning 1200 liter/timme vid kraftigt regn, som passerar hennes anläggning. Hon har anlitat en konsultfirma för att undersöka vatten- och markförhållanden på fastigheten. Resultatet visar att problemet orsakas av markvatten som rinner till hennes fastighet främst söder- och västerifrån. Hon genomförde den dräneringslösning som rekommenderades efter undersökningen.

Åsa Ekberg påpekar att "vägdagvatten" inte är problemet, utan det markvatten som hittar sina egna vägar under jord.

Detta är även ett miljömässigt problem för henne. Varje gång det regnar måste hon vara beredd på att kommunens dagvattenledning i gatan inte räcker till och att en reservpump måste sättas i hennes pumpbrunn för att pumpa vattnet ut på gräsmattan i stället. Eftersom hon ofta jobbar på annan ort medför det både psykisk påfrestning och oro samt att hon alltid måste arrangera så att någon kan kontrollera att pumpen får undan vattnet och vid behov kan rycka ut och sätta dit reservpumpen för att leda vattnet ut på gräsmattan.

Huset byggde år 1934 s med bygglov som innefattade källare. Runt 1945 höjdes vägen för att bussarna började trafikera Hästhagen och därmed hamnade hennes tomt under vägens nivå. De dagvattenledningar som dragit har lagts i förhållande till vägens nivå och inte med hänsyn till hennes fastighet och de är inte heller dimensionerade för de vattenmängder det handlar om.

Tillsynsbesök

Länsstyrelsen har haft möte med Nacka kommun den 12 maj 2016. Kommunen har åter framhållit att en misstänkt orsak till dagvattenproblemet är att fastighetens dräneringsledningar är sammankopplade med stuprör- och spygattledningar. Kommunen har även åter påpekat behovet av täta ledningar och backventil.

Datum
2016-11-21

Beteckning
567-12680-2015

Länsstyrelsen lyfte frågan om en annan lösning än dagvattenledningar skulle kunna vara aktuell för området. Frågan skulle diskuteras vidare inom kommunen.

Länsstyrelsen har också besökt fastigheten. Syftet med besöket var att Länsstyrelsen skulle skapa sig en bild av området samt de åtgärder som var utförda på fastigheten.

Länsstyrelsen kunde vid tillsynsbesöket konstatera att området är kuperat och att den aktuella fastigheten ligger i områdets lågpunkt. Vägen där kommunens dagvattenbrunn finns, ligger ca en meter ovanför tomten och fastighetens egen dräneringsbrunn.

Bild B. Vy österut mot Smedjevägen

I fastighetens dräneringsbrunn finns två pumpar, en för att pumpa vatten till kommunens dagvattenbrunn, den andra som en reserv när kapaciteten i kommunens brunn inte räcker till. Länsstyrelsen kunde vid besöket konstatera att trots att det inte regnade denna dag var det relativt stora mängder vatten som passerade fastighetsägarens brunn. Detta tyder på att det är framför allt dräneringsvatten som orsakar problem för Åsa Ekberg.

Bild C. Dräneringsbrunn med tillrinningen från höger och utloppet till vänster, mot gatan.

Åsa Ekberg har kompletterat handlingarna med en ritning och bilder för att illustrera bl.a. att dräneringsvatten och stuprörsavledningar har separata ledningar, bild 1- 5.

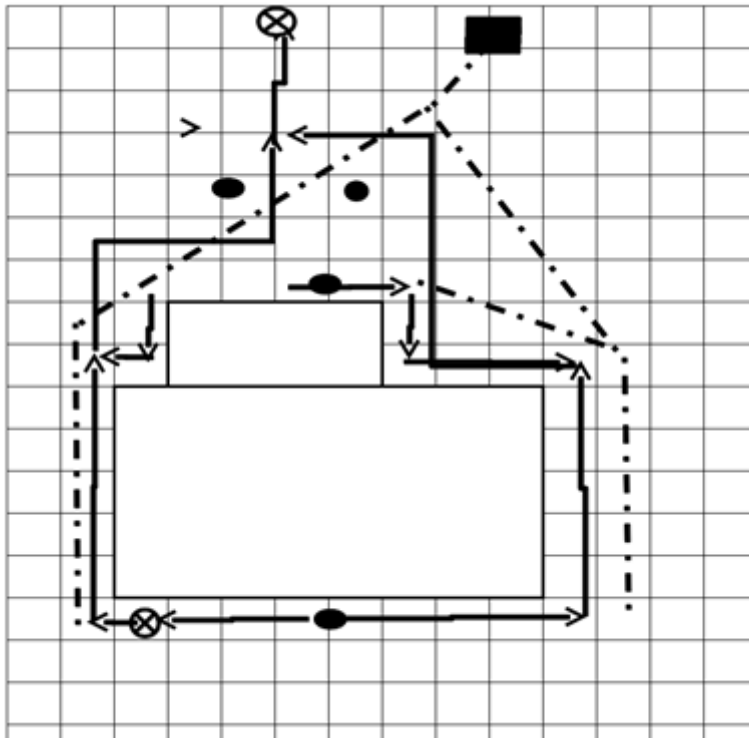

Bild 1. Dräneringsritning

Bild 2. Dräneringsledningarna runt huset samt ner till brunnen

Bild 3. Dubbladräneringsrör runt huset

Bild 4. Dagvattenledningarna från stuprören till kassetten i gräsmattan

Bild 5. Kassetten i gräsmattan

Av bilderna ovanför framgår att dräneringsledningarna är lagda på lägre nivå än dagvattensystemet vilket tyder på att det är två skilda system.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Av 6 § lagen LAV följer att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas och se till att behovet snarast och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning. Enligt definitionen i 2 § LAV är avlopp bl.a. bortledning av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse.

Enligt 51 § LAV utövar länsstyrelsen tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § LAV att tillgodose behovet av vattentjänster. Av bestämmelsen framgår också att länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten och förena ett sådant föreläggande med vite.

Länsstyrelsen vill även upplysa om att enligt 12 § LAV ska huvudmannen för varje fastighet inom ett verksamhetsområde bestämma en förbindelsepunkt. Huvudmannen ska samråda med fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge inom den tid som är skälig med hänsyn till fastighetsägarens intresse av att kunna planera för sin användning av fastigheten. Av 19 § LAV framgår att huvudmannen ska ordna de pumpar och andra särskilda anordningar som p.g.a. den allmänna va-anläggningens konstruktion eller utförande behövs på en fastighet för att fastighetsägaren ska kunna använda va-anläggningen.

Information

Twister om den allmänna dagvattenutförning prövas av Mark- och miljödomstolen

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av miljöskyddschef Lena Pettersson med miljöhandläggare Izabela Tyrka Pettersson som föredragande. I den slutliga beredningen har också länsassessor Katarina Svedelius, jurist, deltagit.

Digital kopia:

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Nacka kommun
Åsa Ekberg asa.k.ekberg@gmail.com

Hur man överklagar

Detta beslut kan endast överklagas av Nacka kommun. Överklagandet ska då skickas till Länsstyrelsen senast tre veckor efter att kommunen tagit del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Länsstyrelsen kommer att, efter rättidsprövning, sända skrivelsen med överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt för prövning.

Övriga berörda i ärendet, t.ex. boende i området, kan inte överklaga Länsstyrelsens beslut. Däremot kan boende väcka egen talan vid Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Domstolen prövar bl.a. tvister om rätt att bruka anläggningen eller villkoren för brukande, skyldighet att betala avgift eller avgiftens storlek, innebörden av avtal som parterna träffat, skadeståndsskyldighet m.m.

För mer information se www.nackatingsratt.domstol.se/Om-tingsratten/Mark--och-miljodomstolen/VA-mal/.

Om du vill ha ytterligare upplysningar kan du vända dig till Länsstyrelsen.